

УДК 338.242.2:338.45

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/39.7>

Ружинська Н.О.

кандидат економічних наук, доцент

Державний податковий університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6424-2928>

КОНКУРЕНТНА ПОЛІТКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОКРАЩЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ НА РИНКУ ПІДПРИЄМСТВ-НАДАВАЧІВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Визначено, що конкурентна політика за своєю природою здійснює організаційний вплив на всі напрями діяльності підприємства. Наведено динаміку та здійснено оцінку діяльності комунальних підприємств, а саме розподіл комунальних підприємств України за фінансовими результатами. Здійснено аналіз заборгованості населення за спожиті послуги перед підприємствами житлово-комунального господарства за видами наданих послуг в умовах воєнного стану. Визначено найвищий та найнижчий рівень заборгованості населення як найбільшого боржника за спожиті житлово-комунальні послуги. Запропоновано механізм формування конкурентної політики для підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг. Впровадження запропонованого механізму формування конкурентної політики підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг можливе за умови стабільної та сприятливої безпекової ситуації.

Ключові слова: конкурентна політика, конкуренція, житлово-комунальне господарство, підприємства житлово-комунального господарства, комунальні підприємства, житлово-комунальні послуги, комунальні послуги.

Постановка проблеми. Регуляторна політика держави, що нині перебуває у процесі реформування, має суттєвий вплив на формування дієвої системи розвитку й захисту конкуренції. Вона може виступати як чинником стимулювання ринкового розвитку та загального економічного зростання, так і перешкодою для цих процесів. В умовах економічних криз держава повинна використовувати інструменти конкурентної політики, законодавства та правозастосовної практики для відновлення економічного й конкурентного порядку. Разом з тим залишається недостатньо дослідженим питання впливу реформування конкурентної політики на ринки житлово-комунальних послуг, що ускладнює комплексне розуміння стану конкуренції та оцінку відповідності конкурентної поведінки суб'єктів господарювання впливу їхніх дій або зовнішніх факторів на конкуренцію. Зокрема, відсутність ефективної конкуренції на ринках є однією з основних причин низького рівня конкурентоспроможності наданих житлово-комунальних послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на визначальну роль рівня конкурентоспроможності підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг для забезпечення їх стабільного функціонування та подальшого розвитку, значна кількість наукових досліджень присвячена саме вивченню питань, пов'язаних з конкурентною політикою, зокрема: Бабій І.В. [1], Баксалова О.М. [1], Остапчук О.В. [1], Воржакова Ю.П. [2], Михайленко Д.Г. [9] Салига К.С. [3], Уманців Ю.М. [10], Ємець В.В. [10], Трамана В.С. [10] та багато інших.

Так, Бабій І.В., Баксалова О.М., Остапчук О.В. розглядають підходи до трактування поняття «конкурентна політика» саме на рівні держави та з позиції

сфери малого підприємництва. Бо саме малі підприємства є найважливішим елементом господарської системи країни вони дають можливість економіці країни та суспільству нормально існувати та розвиватись. Цей процес зумовлюється позитивними тенденціями у системі державної підтримки малого підприємництва, спрямованими на комплексне вдосконалення середовища їх функціонування [1].

Воржакова Ю.П. дає ви значення конкурентній політиці як сукупності економічних та організаційно-адміністративних заходів, що забезпечує суб'єкту господарювання можливість результативно використовувати власні конкурентні переваги та підтримувати високий рівень конкурентоспроможності в умовах наявного конкурентного середовища з урахуванням цілей і стратегічних орієнтирів його розвитку [2].

Михайленко Д.Г. наголошує про неможливість розвитку підприємства без конкурентоспроможності не акцентуючи увагу на конкурентній політиці [9].

Салига К.С. вказує, що, конкурентоспроможність є багатограним поняттям, яке не можливо легко виміряти і дати характеристику кількома параметрами. Тому слід зупинитися на конкурентній перевазі, яка «стосується здатності суб'єкта господарювання ефективно розвивати довгострокову цінність, яка перевищує цінність конкурентів, одночасно досягаючи вищої прибутковості, ніж у середньому по галузі» [3].

Уманців Ю.М., Ємець В.В., Трамана В.С. досліджували досвід конкурентної політики в країнах Європейського союзу, США та Японії та зазначають що балансована та послідовна конкурентна політика базується на вдосконаленні системи адміністративно-правових і санкційних інструментів, активізації міжнародного співробітництва, підвищенні рівня конкурентної куль-

тури в суспільстві, а також на розробленні й упровадженні механізмів громадського моніторингу та оцінювання результативності діяльності органів конкурентного регулювання. Використання кращих світових практик у сфері реалізації конкурентної політики сприятиме зростанню соціально-економічної ефективності функціонування Антимонопольного комітету України [11].

Метою статті є висвітлення основних теоретичних положень визначення поняття «конкурентна політика». У межах дослідження передбачається виявити проблеми у формуванні конкурентної політики підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг, оцінити сучасний стан та ефективність їх діяльності, запропонувати механізм формування конкурентної політики підприємств, які працюють у сфері житлово-комунальних послуг.

Вклад основного матеріалу дослідження. Низький рівень конкурентоспроможності наданих послуг підприємствами житлово-комунального господарства є одна з потенційних загроз для розвитку держави, передусім через обмежену інноваційну спроможність української економіки, зростаючу технологічну невідповідність, наявність структурної кризи та інституційну невідповідність міжнародним стандартам. Вагомою складовою конкурентної політики є своєчасне виявлення проблемних аспектів функціонування сфери житлово-комунального господарства, де конкурентні механізми діють неефективно. Це зумовлює необхідність реалізації заходів, спрямованих на розвиток конкуренції в окремих напрямках діяльності підприємств житлово-комунального господарства, зменшення внутрішніх і зовнішньоторговельних бар'єрів, а також стимулювання використання податкових і неподаткових інструментів підтримки.

Основною передумовою ефективного функціонування ринкової економіки є конкуренція, яка стимулює розвиток, упровадження інноваційних рішень та забезпечує задоволення потреб споживачів. Вона дає змогу підприємствам-надавачам житлово-комунальних послуг здобувати переваги в конкурентній боротьбі за споживача і, зрештою, досягати прибутковості. У діяльності підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг незалежно від їхнього розміру та організаційно-правової форми значна увага приділяється підвищенню рівня конкурентоспроможності, що є неможливим без формування та реалізації виваженої конкурентної політики.

Поняття конкурентної політики в наукових дослідженнях розглядається у двох вимірах: на мікрорівні – рівні підприємства, та на макрорівні – рівні держави. Водночас саме макроекономічний підхід є найбільш поширеним і охоплює сукупність дій держави, спрямованих на формування сприятливого конкурентного середовища для суб'єктів господарювання, що забезпечує їхній розвиток і ефективну взаємодію [1].

Більшість учених дотримуються позиції, що конкурентна політика за своєю сутністю чинить організаційний вплив на всі аспекти діяльності підприємства. Водночас окремі дослідники вважають, що конкурентна політика підприємства обмежується лише формуванням і регулюванням відносин із конкурентами [1].

Поділяємо позицію Ворожкова Ю.П., відповідно до якої конкурентну політику підприємства доцільно трактувати як сукупність економічних та організаційно-адміністративних заходів, що дають змогу підприємству результативно використовувати власні конкурентні переваги й підтримувати високий рівень конкурентоспроможності в умовах наявного конкурентного середовища з урахуванням цілей і стратегічних напрямів його розвитку [2].

Конкурентна політика формується під впливом трансформацій у діяльності підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг і в процесі свого розвитку передбачає розроблення та реалізацію принципово нових підходів до формування й оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства-надавача житлово-комунальних послуг. Вона також охоплює створення та впровадження комплексної системи управління конкурентоспроможністю, вибір відповідної конкурентної стратегії на товарних, технологічних ринках та ринках послуг, спрямованої на забезпечення ефективної комерційної діяльності з урахуванням динамічних змін зовнішнього середовища підприємства [3].

Разом з тим, слід зазначити, що основна частина підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг відносяться за формою організації до малих підприємств. Впродовж останніх років розвиток малого підприємництва в Україні відбувався в умовах масштабних соціально-політичних трансформацій, роблячи вагомий внесок в економіку країни. Особливо відчутно це в результаті повномасштабних бойових дій та запровадження воєнного стану створює суттєві загрози для подальшого функціонування підприємницького сектору [7].

Підприємства-надавачі житлово-комунальних послуг поступово перетворюється на один із вагомих елементів національно-господарської системи, без якого повноцінне функціонування та розвиток економіки й суспільства загалом є неможливими. Цьому сприяють позитивні зрушення у системі державної підтримки, спрямовані на загальне вдосконалення умов діяльності підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг. Це в свою чергу дало поштовх до створення малих підприємств в сфері надання житлово-комунальних послуг [8].

Однак із втратою чинності Господарського кодексу 28 серпня 2025 року Законом України № 4196-IX «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» передбачено протягом перехідного періоду перетворити державні та комунальні унітарні підприємства в акціонерні товариства або товариства з обмеженою відповідальністю. Цим законом передбачено, що комунальні підприємства громади самостійно визначатимуть доцільність трансформації. Майно таких підприємств має бути інвентаризоване та внесене до статутного капіталу нових організаційно-правових форм. Також Законом України № 4196-IX введена заборона на створення нових комунальних підприємств: лише у формі ТОВ або АТ [4].

Розглядаючи динаміку фінансових показників за 2023–2024 роки сукупна виручка комунальних підприємств України у 2024 році збільшилась на 200 млрд грн,

у порівнянні з 2023 роком та становила 423 млрд грн, при тому, що загальний фінансовий результат був від'ємним. Збиток становив 825 млн грн у 2024 році, однак слід зазначити, що у 2023 прибуток підприємств комунальної сфери становив 97 млрд грн. На це вплинув прибуток Київського метрополітену, який у 2023 році становив 101,7 млрд грн, а у 2024 році усього 389 млн грн [5].

Так як комунальне підприємство не є класичним комерційним суб'єктом господарювання, воно має право отримувати прибуток за умови, що це передбачено його статутом та не суперечить чинному законодавству. Прибуток після покриття витрат використовується для розвитку та модернізації підприємства, а також частково спрямовується до місцевого бюджету. Джерелами формування доходів комунальних підприємств є плата за надані послуги, орендна плата за майно, гранти та спонсорські внески, тощо. Додаткове фінансування може надходити з місцевого та державного бюджетів у формі дотацій, а також за рахунок кредитів та інвестицій.

У 2024 році в Україні було зареєстровано 9890 комунальних підприємств. Станом на перше півріччя 2025 року в Україні зареєстровано 9943 комунальних підприємства. 18 із яких є прибутковими із прибутком від 100 млн грн до 4,7 млрд грн, 222 мали прибуток від 10 млн грн до 100 млн грн, 40 показали збиток від 100 млн грн до 1,7 млрд грн. Таким чином у 2024 році дохід комунальних підприємств становив 423 млрд грн (рис. 1), що становить 33% від загальної кількості, зафіксовані збитки складають 825 млн грн – це 24%, 43% – не відобразили прибутку у зв'язку із тим, що форми звітності деяких комунальних підприємств містять лише інформацію про дохід або не є прибутковими організаціями [5].

За 2024 рік найприбутковішими підприємствами-надавачами комунальних послуг є Київтеплоенерго – 4,7 млрд грн, Київпастрас – 3 млрд грн, Львівтеплоенерго – 412 млн грн, Київський метрополітен – 389 млн грн. Найзбитковішими підприємствами-надавачами комунальних послуг у 2024 році є Харківські теплові мережі – 1,7 млрд грн, «Теплоенерго» Дніпровської міської ради – 1 млрд грн, Дніпроводоканал – 979 млн грн, Харківський метрополітен – 478 млн грн. З огляду на це найзбитковішими підприємствами-надавачами комунальних послуг є підприємства водопостачання, каналізації та пово-

дження з відходами їх збитки сягають 3,1 млрд грн. Збитки підприємств-постачальників електроенергії та газу сягають 800 млн грн [5].

За даними Міністерства розвитку громад та територій України загальна сума заборгованості населення за спожиті комунальні послуги (без урахування послуг з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії; без урахування тимчасово окупованої території (Донецької, Запорізької, Луганської та Херсонської областей)) за 2022 рік становить 36813,7 млн грн [6]. Це досягнуто станом боргу в 28351,2 млн грн за постачання тепла та гарячої води; 7085,9 млн грн – за централізоване водопостачання та водовідведення; 1376,6 млн грн – за поводження з відходами; 3639,6 млн грн – за управління багатоквартирним будинком [6].

В 2023 році сума загальної заборгованості за спожиті населенням комунальні послуги (без урахування послуг з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії; без урахування тимчасово окупованої території (Донецької, Запорізької, Луганської та частини Херсонської області)) становить 43464,2 млн грн (рис. 2) [6]:

– 30091,4 млн грн боргу за постачання тепла та гарячої води;

– 8606,3 млн грн – за централізоване водопостачання та водовідведення;

– 1766,5 млн грн – за поводження з відходами.

У 2024 році загальної заборгованості за спожиті населенням комунальні послуги (без урахування послуг з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії; без урахування тимчасово окупованої території (Донецької, Запорізької, Луганської та частини Херсонської області)) становить 47050,2 млн грн, що досягнуто боргом 35771,2 млн грн за постачання тепла та гарячої води; 9009,2 млн грн – за централізоване водопостачання та водовідведення; 2269,8 млн грн – за поводження з відходами (Рис. 2).

Найбільшу суму заборгованості за спожиті комунальні послуги в 2023 році мала Харківська область – 9758,6 млн грн, найменшу – Чернівецька область (175,5 млн грн); в 2024 році – Харківська область (10656,4 млн грн), м. Київ (9293,6 млн грн), Дніпропетровська область (7029,1 млн грн) [6].

На отримані результати діяльності вплинула пандемія Covid-19, повномасштабне вторгнення росії та

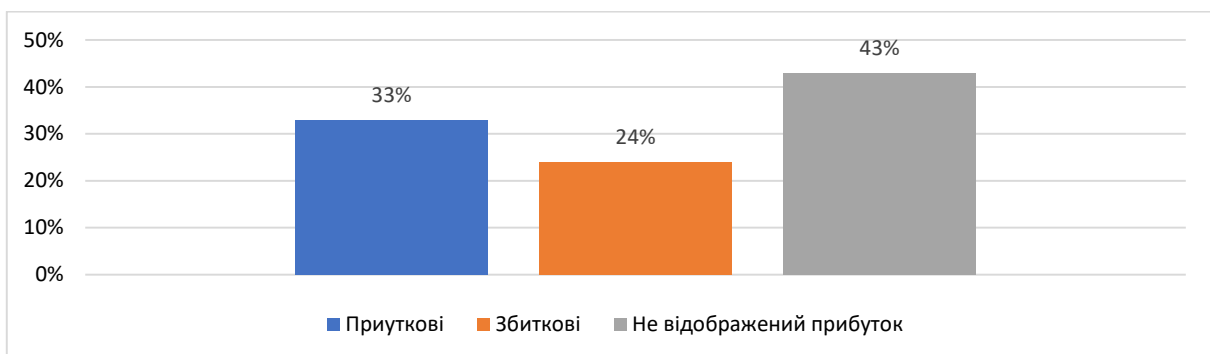

Рисунок 1 – Розподіл комунальних підприємств України за фінансовими результатами у 2024 році, %

Джерело: дані сформовано з [5]

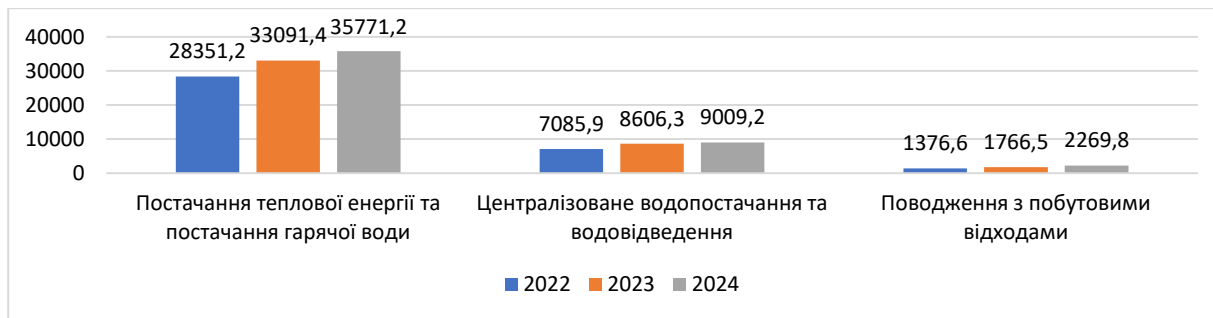

Рисунок 2 – Стан заборгованості за спожиті населенням комунальні послуги (без урахування послуг з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії; без урахування тимчасово окупованої території (Донецької, Запорізької, Луганської та частини Херсонської областей)) в 2022–2024 рр., млн грн

Джерело: дані сформовано з [6]

запровадження воєнного стану на всій території України, також масова міграція та перереєстрація підприємств в Україні, виїзд значної частини громадян за кордон у тому числі жінок працездатного віку, дітей шкільного та старшого шкільного віку, чоловіків віком 18-22 років. Уряду країни варто запровадити шляхи створення умов для їх повернення та адаптації в Україні через створення робочих місць, сприятливих умов навчання та ін.

Доцільно застосувати експериментальні підходи, що передбачають перегляд традиційних моделей ведення бізнесу, використання нестандартних рішень і методів, а також генерацію нових ідей. Важливим є інвестування у розвиток освіти та науки, щоб молоде покоління могло ефективно реалізовувати креативні рішення [1]. Для розвитку підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг в Україні критично важли-

вим є спиратися на знання та компетентність кожного працівника, рівень його освіти та наявність необхідних навичок для ухвалення інноваційних рішень і використання можливостей для розвитку [9].

Отже, при формуванні конкурентної політики підприємств, які функціонують на ринку житлово-комунальних послуг слід орієнтуватися на знання, досвід і таланти працівників, їхню здатність і мотивацію до науково-дослідної діяльності, а також уміння генерувати та комерціалізувати бізнес-ідеї. Саме це становить ключову конкурентну перевагу, яка виділяє підприємство серед конкурентів [1].

На рис. 3 запропоновано механізм формування конкурентної політики підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг.

До державної підтримки підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг слід віднести відбудову

Рисунок 3 – Механізм формування конкурентної політики підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг

Джерело: дані сформовано з [1]

фізичної інфраструктури; підвищення якості державного управління; вдосконалення нормативно-законодавчої бази з урахуванням наслідків воєнної агресії; розвиток економіки, створення умов для повернення із-за кордону та адаптації громадян України шляхом створення робочих місць та ін.

Стійке економічне зростання та розвиток підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг є можливими виключно за наявності належного безпекового підґрунтя, де безпека за своєю природою виступає суспільним благом, забезпечення якого належить до функцій держави та міжнародного співтовариства. За умов її недостатнього рівня відбувається суттєве скорочення приватних інвестицій, уповільнення економічної активності, а також перенесення витрат на забезпечення безпеки на підприємства-надавачів житлово-комунальних послуг, що зумовлює зростання собівартості економічної діяльності та негативно впливає на рівень конкурентоспроможності бізнесу.

Висновки. Підприємства надавачі-житлово-комунальних послуг в Україні у процесі свого становлення

та розвитку неодноразово зазнавали негативного впливу кризових періодів, однак сучасний етап є найбільш складним і викликовим. На державному рівні ухвалюються рішення, спрямовані на підтримку функціонування цих підприємств, що зумовлено усвідомленням їх ключової ролі у забезпеченні економічного розвитку, створенні робочих місць та створенні належних умов життя для населення. Конкурентна політика підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг виступає важливим організаційним чинником, який забезпечує раціональний підхід до використання інтелектуального потенціалу працівників, наявних ресурсів та можливостей зовнішнього середовища. Реалізація запропонованого механізму формування конкурентної політики підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг є можливою за умови наявності сприятливої безпекової ситуації. Водночас порушене у даному дослідженні питання потребує подальшого комплексного та поглибленого наукового опрацювання, зокрема в частині управління інтелектуальними ресурсами підприємств як джерелом формування конкурентних переваг.

Список використаних джерел:

1. Бабій І.В., Баксалова О.М., Остапчук О.В. Механізм формування конкурентної політики малого підприємництва в післявоєнний період. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 123–130. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.2.123.130>
2. Воржакова Ю. П. Формування конкурентної політики поліграфічних підприємств: навч. посібник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-ва «Політехніка», 2021. 254 с
3. Салига, К.С. Методи конкурентоспроможності підприємств: формування та оцінка. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-102>
4. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-IX#Text>
5. Понад 2 тисячі комунальних підприємств України мають збитки. URL: <https://vkursi.pro/blog/vkursi-doslidyly-ponad-2-tysiachi-komunalnykh-pidpriemstv-ukrainy-pratsiuiut-zbytkovo-934551>
6. Міністерство розвитку громад та територій України. Стан оплати комунальних послуг. Міністерство розвитку громад та інфраструктури територій. URL: <https://mtu.gov.ua/content/12-oplata-naselennnyam-spozhitih-poslug.html>
7. Сапотницька Н.Я., Козак В.С. Стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства та їх синергія в умовах війни. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 2 (02). DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-2-9>
8. Шишковський С.В., Одінцова О.О. Сучасні методи підвищення конкурентоспроможності підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-110>
9. Михайленко Д.Г. Сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-139>
10. Уманців, Ю.М., Ємець В.В., Трамана В.С. Світовий досвід реалізації конкурентної політики. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. №4. С. 9–26.

References:

1. Babii I.V., Baksalova O.M., Ostapchuk O.V. (2022) Mekhanizm formuvannia konkurentnoi polityky maloho pidpriemnytstva v pisliavoenni period [The mechanism for forming a competitive policy for small businesses in the post-war period]. *Innovation and Sustainability*, no. 2, pp. 123–130. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.2.123.130>
2. Vorzhakova Yu.P. (2021) *Formuvannia konkurentnoi polityky polihrafichnykh pidpriemstv* [Formation of competitive policy of printing enterprises]: navch.posibnyk. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, Vyd-va "Politekhnika". (in Ukrainian)
3. Salyha K.S. (2023) *Metody konkurentospromozhnosti pidpriemstv: formuvannia ta otsinka* [Methods of enterprise competitiveness: formation and assessment]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-102>
4. Pro osoblyvosti rehulivannia diialnosti yurydychnykh osib okremykh orhanizatsiino-pravovykh form u perekhidnyi period ta obiednan yurydychnykh osib. Ofitsiyni vebportal parlamentu Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-IX#Text>
5. Ponad 2 tysiachi komunalnykh pidpriemstv Ukrainy maiut zbytky. Available at: <https://vkursi.pro/blog/vkursi-doslidyly-ponad-2-tysiachi-komunalnykh-pidpriemstv-ukrainy-pratsiuiut-zbytkovo-934551>
6. Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy. Stan oplaty komunalnykh poslug. Ministerstvo rozvytku hromad ta infrastruktury terytorii. Available at: <https://mtu.gov.ua/content/12-oplata-naselennnyam-spozhitih-poslug.html>
7. Sapotnitska N. Ya., Kozak V. Ye. (2023) *Stratehii pidvyschennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva ta yikh synerhiia v umovakh viiny* [Strategies for increasing the competitiveness of an enterprise and their synergy in wartime]. *Transformatsiina ekonomika*, no. 2 (02). DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-2-9>
8. Shyshkovskiy S.V., Odintsova O.O. (2022) *Suchasni metody pidvyschennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv* [Modern methods of increasing the competitiveness of enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-110>

9. Mykhailenko D.G. (2024) Suchasni tendentsii rozvytku maloho pidpriemnytstva v Ukraini [Modern trends in the development of small business in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-139>

10. Umantsiv Yu. M., Yemets V. V., Tramana V. S. (2024) Svitovyi dosvid realizatsii konkurentnoi polityky [World experience in implementing competition policy]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoi politekhniki*, no. 15, pp 9–26.

Ruzhyns'ka Nataliya
State Tax University

COMPETITIVE POLICY AS A TOOL FOR IMPROVING THE FUNCTIONING OF HOUSING AND COMMUNAL SERVICES PROVIDERS IN THE MARKET UNDER MARTIAL LAW

It is determined that the state's regulatory policy is in the process of reforming and has a significant impact on the formation of an effective system for the development and protection of competition. The theoretical aspects of competition policy are considered. It is determined that competition policy, by its nature, has an organizational impact on all areas of an enterprise's activity. At the same time, it is not limited exclusively to the formation and regulation of relations with competitors. Competition allows enterprises that provide housing and communal services to gain advantages in the competitive struggle for the consumer and achieve a positive financial result. The dynamics and assessment of the activities of communal enterprises are presented, namely, the distribution of communal enterprises of Ukraine by financial results is presented. An analysis of the population's debt for consumed services to housing and communal enterprises by types of services provided under martial law is carried out. The highest and lowest levels of population debt as the largest debtor for consumed housing and communal services are determined. Proposals for improving the activities of housing and communal enterprises are outlined. For the development of enterprises providing housing and communal services in Ukraine, the knowledge and professional competence of each employee, the level of his education and the formation of the necessary skills for making innovative decisions and using growth opportunities are decisive. A mechanism for forming a competitive policy for enterprises providing housing and communal services is proposed, where the competitive policy of enterprises providing housing and communal services is a significant organizational factor that contributes to the rational use of the intellectual potential of personnel, available resources and opportunities of the external environment. The implementation of the proposed mechanism for forming a competitive policy for enterprises providing housing and communal services is possible under the condition of a stable and favorable security situation.

Keywords: competition policy, competition, housing and communal services, housing and communal services enterprises, communal enterprises, housing and communal services, communal services.

JEL classification: D52, E21, L51, L97

Дата надходження статті: 21.01.2026

Дата прийняття статті: 17.02.2026

Дата публікації статті: 03.03.2026